

Szerkesztőség kiadó-
hivatal és nyomda

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Póp. (Brassai-utca) 10

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 97
Zs. N. Sz. — —

Kéziratok
szerkesztői
zendők. Kéz
adunk 11. S.

KELELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Romániában	
Egész évre	— 850
Félévre	— 460
Negyedévre	— 240
Egy hónapra	— 85
Egy szám ára pályaud- varon és vidéken is 4 lei	
Bukarestben	— 5.—
Csehszlovákiában	
Egy hónapra	— ck 35.—
Egy szám	— 1.50

1925. április 30. Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VIII. évfolyam * 96. szám

5685. Ijar 6

Meddő cáfolatok

Forradalmak és ellenforradalmak lélektanához tartozik, hogy a bosszu és a megtorlás véres művét cáfolatokkal igyekeznek letompítani. A legjobb példa erre a bolgár kormány jelenlegi magatartása, mellyel elvenni igyekeznek azoknak a minden bizonnyal megtörtént borzalmasságoknak életét, amiket a kommunista felkelőkkel szemben alkalmaz. A vért, melyet indokolatlanul kiontottak, még ha az emberi haladás nevében tették is ezt, az emberi élet szentségének nevében törvényes formák között meg kell torolni. De gyöngye és gyáva hatalom az és fölöttébb nem lehet igaz, ha a megtorlás törvényes formája helyett tömeggyilkossággal igyekeznek bosszuszomját kielégíteni. A bolgár kormány pedig minden valószínűség szerint azt cselekszi most. Cáfolatai, melyekkel jólérsült külföldi távirati irodák a tömeggyilkosságra vonatkozó információit eliminálni igyekeznek, sokkal inkább ellene, mint mellette szólnak. Véres megtorlásainak valószínűsége mellett szól az is, hogy Cankovék uralmukat már eredendően is erőszakkal alapozták meg, így Sztambulinszkinék, a volt miniszterelnökök meggyilkolásával.

Az egymást követő vérbosszúknak valószínűsége cirkusz vicciózusa, ami ma Bulgáriában végbemegy. Nem kell hozzá éles szem, nem kell tulságos tárgyalósság sem ahhoz, hogy megállapíthassuk: a Cankov-kormány véres bosszúműve nem kormányzatának tartósságát biztosítja, hanem ellenkezőleg: alámorssa lehetőségeit, erejét és stabilitását. A francia forradalom hatalmas, az emberiséget kétségte-
nül előre lendítő eszmék jegyében zajlott le, mégis el kellett buknia, mert fundamentuma alá a tömegesen kiontott vérnek szörnyű iszapja ágyazódott. A bosszút lihegő ellenforradalom és restauráció azonban szintén a forradalom sorsára jutott, mert tényleges, vagy vélt igazságait szintén csak tömeggyilkossággal tudta a tömegekre ráerőszakolni. A bibliai mondas szerint: aki fegyverrel támad, fegyver által vesz el. Korántsem naiv mondas ez, sőt ellenkezőleg: a történelem bizonyosságai szerint azok a hatalmak, amelyek vére építettek és nem a megértés és kiengesztelődés szellemére, amelyek nem tettek koncessziókat a fejlődést követelő idők dühöngő szavának, előbb-utóbb a pusztulás útjára tértek.

Napjaink megviselt, tömeg-hisztériától fel-
dult, szociális elégedetlenségtől nyugtalanított
korszakában csak a mértékletesség szelleme le-
het az, mely tartóssá teheti a kormányzatok
alapjában véve rövidre szabott életét, amely
kiegyenlíti azokat a nagy ellentéteket, amelyek
az egyes társadalmi osztályok hatalmi frakciói
között egyre mélyebbre válnak. Igaz, nehéz a
megbocsátás elvét azokra ráoktrojálni, akiknek
életére egy véres, elfogult forradalmi szellem
tört reá. Nehéz dolog és mégis ennek jegyében
kell még a megtorlás művét is befejezni azok-
nak az államférfiaknak, akik rendet akarnak
teremteni a felfordulásban. A forradalmi szel-
lem természetrajzához tartozik, hogy mindig a
szenvedélyekre számít. Ezzel szemben a hata-
lom birtokosainak sohasem szabad szenvedé-
lyekre építeni, hanem józansággal, tudással, el-
tökélt szándékkal kell a gyógyítás művéhez
látniok, mint orvosnak az örültek rohamainak
csillapításához.

Cankovék cáfolatai meddők és fölöslege-
sek. Egy kormány, amely erőszaknak köszön-
heti életét, nem lehet könyörületes azzal az
erőszakkal szemben, mely az ő erőszakon szer-
zett hatalmát akarja megdönteni. Abban az
országban, amelynek többségét parasztlak alkot-
ják, semmi esetre sem uralkodhatik alkotmá-
nyos elvek szerint olyan kormányzat, ame-
lyeknek egyetlen parasztpárti tagja sincs és

amely a paraszttömegeket csak csordának te-
kinti. Talán a legjózanabb és legbecsületesebb
szándéku ember Bulgáriában maga a király,
aki tudja és látja ezt s akit, — mert tudja és

látja ezt — a kormány internálással fenytett
meg. Ez az internálás a legjellemzőbb a Can-
kov-kormányra és legbeszédesebb bizonyíték
amellet, hogy cáfolatai — fölöslegesek.

Megszűntek az angol kiviteli tilalmak

Anglia ismét teljesen áttért az aranystandardra

London, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A husvéti szünét után tegnap ült össze elő-
ször az angol alsóház. Churchill ezalkalommal beterjesztette az új költségvetést, amelynek leg-
lényegesebb pontja az, hogy Anglia a mai nappal áttért az aranystandardra és megszünteti az
arany kiviteli tilalmát. A gyarmatok szintén az aranystandardra térnek vissza. A jövedelmi
adót leszállítják hat sillingről négy sillingre, az adómentesség minimumát pedig az eddigi évi
százharminc fontról kettőszázötven fontra emelik fel. Ezenkívül újra behozzák a Mac Kenna-
vámokat. A bor, cukor és szárított gyümölcs, amennyiben a gyarmatokról jön, kedvezményes
vám alá esik. A selyemre és műselyem készítményekre, valamint a komlóra azonban külön
vámptételeket állapítottak meg. A kiviteli tilalmak teljesen megszűntek. Churchill nyilatkozata
rendkívül kedvező hatást tett a londoni piacra. A font árfolyama a tőzsdezárlatnál már jelen-
tekenyen előretört, amennyiben 481 és félről 485 és háromnegyed dollárra ugrott fel. Délután
öt óra pedig már 484 dollárra értékelték.

Vihar a kamara megnyitó ülésén

Valjeanu és Jorga Pan Halipa inzultusa ügyében interpellált

(Bucuresti-Bukarest, április 29. Az Uj Ke-
let tudósítójától.) A kamara ma délután tartotta
husvét utáni első ülését. A miniszterek közül
csak Duca és Tatarescu jelentek meg.

Valjeanu parasztpárti napirend előtt kért
szót és meginterpellálta Tatarescut Pan Halipát
ért inzultus ügyében. Élesen kikel a kormány
ellen és őt tartja felelősnek azért, hogy odáig
fejlődtek a dolgok, hogy a közigazgatási funk-
cionáriusok és a csendőrség semmibe sem
veszi a képviselői immunitást. Kérdi, mit szolt
volna a kormány ahhoz, ha hasonló eset libe-
ralis képviselővel történik meg. Sokáig beszél
Pan Halipa személyéről és ismerteti a parasztp-
párt vezérének szerepét az egyesülés terén.
Szigoru vizsgálatot követel.

Tatarescu azonnal válaszol és mélyen saj-
nálja az inzultust. Bővebb adatokkal nem szol-
gálhat, mert a kiküldött bizottság jelentése
még nem érkezett meg. Ebben a pillanatban
távirat van a kezében, amelyben a sgiritai
rendőrparancsnokság azt közli, hogy Pan Ha-
lipa egy népgyűlés keretében sértőleg nyilat-
kozott a katonatiszterokról. Ez a nyilatkozat volt

az okozója az incidensnek. Hangsúlyozza, hogy
ugy ő, mint a kormány elítéli a támadást és
bejelenti, hogy a mai minisztertanácson elhatá-
rozták a katonatiszt hadbírószág elé állítását s
a vizsgálat lefolyásáig állásától való felfüggesztését

Borjea liberális közbekiabál: Nem kell olyan
tragikus venni az ügyet. Nem hiszem, hogy
a csendőrtiszt minden ok nélkül inzultálta
volna Pan Halipát.

Tatarescu folytatva beszédét, közli, hogy a
jelentések beérkezése után részletesen tájékoz-
tatni fogja a Házat.

Jorga emelkedik szólásra s indulatosan
mondja, hogy nem lehet tünni azt, hogy egy
csendőrtiszt — még ha meg is történt az álli-
tólagos sértés Pan Halipa részéről — ilyen
brutális módon elégtételt vegyen magának. Sok
helyt jártam már, de még sehelse találkoztam
olyan szelidlelkű emberrel, mint Pan Halipá-
val. Nem tudom feltételezni róla, hogy sértő-
leg nyilatkozott a tisztükarról. Az őt ért inzul-
tus nemcsak őt érte személyében, hanem egész
Beszarábiát és egész Nagyromániát. A legpél-
dásabb büntetést kéri.

Németország teljes leszerelését követelik

Fentartják a katonai ellenőrzést. A világpiacon változatlan bizalommal visel-
tetik a német ipar és kereskedelem iránt. A kisantant Hindenburg ellen?

Páris, április 29. A nagyköveti konferencia,
amely, mint jelentették, Hindenburg megválasz-
tása után huszonnégy órára összeült, ma délelőtt a
versaillesi szövetségi bizottságnak a német katonai
ellenőrzésre vonatkozó jegyzékét tárgyalta. Értesülé-
sünk szerint a francia kormány követelni fogja,
hogy ezt a jegyzékét hozzák nyilvánosságra, ezen-
kívül pedig szólítsák fel Németországot, hogy

a leszereléssel összefüggő követeléseket
legkésőbb három-négy hónap alatt telje-
sítsék

A nagykövetek konferenciája elhatározta, hogy a
katonai ellenőrzést mostani formájában továbbra is
fentartja és kéri fogják az angolokat, hogy a
kölni zónát is tartsák egyelőre megszállva. Briand
miniszterelnök valószínűleg teljesen át fogja dolgozni
azt a választtervet, amelyet a választás előtt Herriot
akart a német kormányhoz intézni.

Bécs, április 29. Az ausztriai nagy német nép-
párt, továbbá az osztrák konzervatívpart ma üd-
völzö táviratot küldött Hindenburg tábornagnak.

Washington, április 29. Hindenburg megválasz-
tásának híre hétfőn, a déli órákban, érkezett Ame-
rikába és mindenütt nagy feltűnést keltett. A sajtó
képviselői felkeresték Coolidge elnököt, akit meg-
kérdeztek, milyen álláspontot foglalnak el az Egye-
sült-Államok Hindenburg elnökségével szemben.

Coolidge kijelentette, hogy az elnökválasztás Német-
ország belügye, amelybe nem avatkozhat bele.
Hoover államtitkár megnyugtatta az újságírokat, hogy

Hindenburg megválasztása nem lesz
különösebb hatással Amerika követendő
politikájára,

mivel a tábornagy mögött egy igen számottevő né-
met gazdasági vezetőférfi áll, akinek segítségével, Hin-
denburg elnöksége mellett is, csak előnyös hatással
lehet az európai viszonyokra. A newyorki tőzsde
elnöke, akit a német választás eredményének vár-
ható következményei felől megkérdeztek, kijelen-
tette, hogy a Wallstreeten már régebben számoltak
Hindenburg megválasztásának lehetőségével. Nézete
szerint a választás eredménye a nemzetközi
gazdasági életre nem lehet káros hatással,
mert a világpiacon változatlan bizalommal viseltetik
a német ipar teljesítőképessége iránt. Hasonló ér-
telemben nyilatkoztak a többi pénzügyi és ipari
tényezők.

Bukarest, április 29. Román kormánykörök-
ben sokat pertraktálják Hindenburg köztársasági
elnökké választását. Egyesek szerint a kérdés min-
den bizonnyal szöbakerül a kisantant-konferencián
is és nem tartják lehetetlennek, hogy a kisantant
egységes állásfoglalással felemeli szavát Hindenburg
megválasztása ellen.

Zárólag
OL
ri, meri ez
és kladós!
ámin nagyváradi
készül, szigoruan
rás szerint.
& HIENZ Cluj
elefon 1-18.

UVÉSZET
zleményei
dinak óriási sikert
műve, az Esti-ko-
harmadzer szinre-
Erzsivel, K. Tóth
és Sándorral, Czele

énteki operettreprivt
gérdekesetb ujdón-
net után ismét elő-
szépségt Sztambul
rbárletben. Kondsa
Neményi Lili fogja
délután. Vésárnap
kerül szíare Herczeg
Gyarkovics Lányos.
za, hogy a két fő-
vezető tagja: Ne-
ja játszani. Különö-
gyelmét arra, hogy
en fél három óraker

ki évad legkiemelt
ntém bemutatása. A
Dallamos muzsika,
nek, egyszerű tán-
ek az operettnek ki-
eposztás gazdagsága
ek. Karácsonyi Ili,
ház Aladár, Tompa
ő vezető szerepeit
A. Krizantém bemu-
z.

este lesz a Fügela-
nényi Lilivel, Erényi
Bányász Istvánnal,
l főszerepekben. Az
k végig. Kisbörök-
at.

i műsora
Böske vendégjátéká-
nyi Lili fellépésével,
zat 182)
ibériet 111 szám A,
reprivt, Karácsonyi
premierbérlet 55 sz.

téz (Ifjusági előadás
előadást tart Rajka
él (Operettjüdság
Neményi Lilivel,
6)
dányi György tele-
utaványai (sorozat-
ssányok (Neményi
rsébelt helyárrakkal,
György telepátikus
(Sorozat 189)
or: Nótás kapitány
Karácsonyi Lilivel,
skével, sorozat 190)
SORA
ilis 29. Prater. A
imontális szerelmi
en Mary Philbin és
április 2. Párizsi
dráma 5 felvonás-
Filmre alkalmazta
ilis 29. Ófelsége a
lor dráma 5 felvo-
patini.

A fascista tanács határozatai

Róma, április 28. A fascista-tanács tegnapi üléséről hivatalos jelentést adott ki. Eszerint az igazságügyminiszter szorgalmazására nemcsak a törvényerőre emelik a titkos társulatok és a napisajtó ellenőrzésére vonatkozó eddigi rendelkezéseket. Elhatározták továbbá, hogy a büntetőtörvénykönyv és a rendőrségi eljárás ügyvitelén reformokat hajtanak végre. Mindenekelőtt azonban el fogják távolítani a közigazgatás minden ágazatából azokat az elemeket, akik érdekeik és nézeteik révén hozzákapcsolódtak a nemzetellenes pártok ideológiájához.

Federsoni belügyminiszter azonban ellenzi a nemzeti radikálisoknak ezt a nagy mérvét. Figyelmeztette a fascista tanácsot azokra a következményekre, amelyek bekövetkezhetnek, ha a kormány a másként gondolkodók üldözésével nem hagy fel. A fascista tanács a nemzeti munkásszindikátusok ügyével is foglalkozott, majd határozati javaslatot fogadott el, amelyben közzöntenek a fascista szindikátusban tömörült munkásságot.

A költő notesze

A költő, míg élt, egyebet sem tett, mint vásárra vitte legbensőbb énjét: haragját, örömet, szerelmét, kínjait, vergődését és ujjongását. De fájdalmas őszintesége és önmaga közé formák, keresett, lángoló színekben felgyuló szavak ékelődtek s mindenki úgy érezte, hogy a megdöbbentő szavak mögött mégsem az egész ember élete sajnó, mégsem a legrejtettebb gondolatvillanások égnek, lángolnak, sísteregnek.

Ady hatalmas oeuvre-je halálával kimerült, lezáródott. Posthumus írása alig maradt: Ady a pillanatoknak élt és irt s nem gondolt halhatatlanságára azzal az ökonómiával, ami a romantikus írókat és költőket olyannyira jellemzi. Életének külső körülményeit, materiális énjének szeszélyeit, betegségeit, testi habitusának kontúrjait azóta számos monografiában örökítették meg kortársai: Révész Béla, Földessy Gyula, Hatvany Lajos és fivére: Ady Lajos.

E monografiák — eltekintve a ténybeli adatoktól — inkább lyrai élmények leírásait tartalmazzák, élénken hangsúlyozzák a személyi nexusokat, de komoly irodalmi megállapításokat nem tartalmaznak. És talán éppen ezért kellemesebb, őszinték, mert nem akarnak skatulyázni, hanem Anatole France recipéje szerint elandalognak a költő által elültetett buja virágok kertben, hogy az elnémtult csalogány énekét a szomjas fülek számára visszaidézzék. Ady legbensőbb énjét, azt a magot, melyből a hatalmas tölgy kisarjadzott, még senki sem látta, illetve találta meg a tovatünő idő gyöpösödő humuszában.

Magának a költőnek, illetve édesanyjának kellett a kíváncsi kortársak s-gitségére jönnie, hogy a csirázó zsenialitás első villanásai leplezetlenül szemünk elé tárulhassanak. Az „Amicus” könyvkiadó-cég kiadásában nemrég hagyta el a sajtót Ady párisi noteszkönyve, mely a költő legbensőbb, legrejtettebb, mert nem nyilvánosságra szánt jegyzeteit tartalmazza. Egy új Ady-verseskönyv szenzációjával érnek fel ezek a jegyzetek, mert a költőt abban a bizonyos „neglizsében” mutatják be, mely a lélek-buvarók és irodalomkutatók számára a legkedvesebb. Ott, ahol megszűnik s nyilvánosság váráza, a formának és ritmusnak, az elragadtatás önkívületének mindig az őszinteség rovására menő vonzása, — egy mondatban többet kaphatunk az igazi, az álcázatlan emberből, mint amennyit önmagából esetleg száz költeménybe és írásműbe tud az író összesűriteni. A költő olykor éppen művészete érdekében sokat hazudik, sokat szépít, sokat módosít. Ady is sokszor tett így — költészete javára s a maga hibáinak, emberi gyöngeségeinek elleplezésére.

De bizalmas leveleiben, még bizalmasabb jegyzeteiben a költő is ritkán hazudik. Zsenialitása, belső nyugtalansága, érzékenysége a dolgokkal és a világgal szemben minden formai közbenső nélkül érvényesül.

Ady noteszkönyve a leplezetlen, álca nélküli Adyt mutatja be, a zseniális Adyt, aki azonban ezekben a jegyzeteiben még igen távol áll attól az Adytól, akit dűbörgő verskötetéből ismerünk meg. Ez a kötet nem a későbbi forradalmár-költőt reveals, hanem egy zseniális gondolatokkal bibelődő „zentrit” ismert meg velünk, aki horribile dictu — még az antiszemitáskodáshoz is ért. Vil-

lanásnyilag antiszemita csak, nem komolyan, nem szívből jöve, de semmitmondó kiszólásán is megérzik, hogy még nem szabadult fel osztályának egyetemes előítéleteitől.

„A zsidó művész sohasem harmónikus, mindig utánzó, vagy vakarózó” — írja egy helyen Ady, — aki később a magyar irodalom legfiloszemitább költeményét írja meg: a „Bélyeges sereg” címűt. Azok, akik Ady szocializmusára esküsznek, minden bizonnyal megdöbbenéssel olvassák el Ady megállapítását, mely így hangzik:

„A szocializmus itt van: már mindenütt a közepszerűségek és a tömegizlés emberei uralkodnak”. Aki így ír, az minden bizonnyal igen messze van még attól az Adytól, aki később az „Álmodik a nyomor”, a „Proletárfiu verse”, a „Jövendő fehérei” című verseket fogja megírni.

Ady szocializmusa valójában sohasem volt őszinte, legalább is *érzelmi* szempontból nem, az ő szocializmusa: intellektuális megnyilvánulás volt, költészetének legtudatosabb eleme, melyet nagyban fűtött abból a konfliktusból eredő dühös érzés, melyet a fajmagyarok és hivatalos politikusok által történt kedvezőtlen fogadtatás alakított ki benne.

De szeme nyílt, agya, mint a szpongya issza be a különböző eszmearamiatokat, anélkül, hogy valamelyikbe véglegesen megtudna kapa-zkodni. Alapos, mély műveltségre, mint amilyenl Babits rendelkezett, képtelen volt tette őt temperamentuma. Jegy-

Két cseh képviselő mandátumát semmisítették meg a szeszpanama miatt

A csehszlovák köztársaság politikai életének kulisszái mögöl

(Prága, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A választási bíróság a napokban kezdte tárgyalni Prasek szenátor és Richtera képviselő mandátummegfosztásának ügyét. A két képviselő tudvalevőleg kompromittálva volt a hírhedt szeszpanamával. A vádlottak jogi képviselője több kifogást terjesztett elő. Bejelentette, hogy a választási bíróság tagjai között cseh agrárius politikusok foglalnak helyet, akiknek a szereplése aggályos. A választási bíróság az összes kifogásokat elvetette. Ezután hozzákezdtek az érdemi tárgyaláshoz. A cseh agrárpart petíciójában azt kérte,

fosszák meg Praseket és Rychterát a mandátumuktól, mert becselen és aljas okokból megszűntek a cseh agrárpart tagjai lenni.

Ezzel szemben a vádlottak elleniratot terjesztettek elő. Kijelentették, hogy sem Prasek, sem Rychera tulajdonképpen nem is volt tagja a cseh agrárpartnak s így abból ki sem léphetnek. A pártnak nincsen felhatalmazása, hogy valakit megfosszon a mandátumától, mert a képviselőt és szenátort nem a párt, hanem a nép választotta meg. A mandátumról szóló előzetes megállapodás erkölcsellenes s a törvényhozót csak abban az esetben foszthatják meg mandátumától, ha becselen, vagy aljas indokból lépett ki a pártból és ezt a büntető eljárást sikerül bebizonyítani. Ezt azonban a cseh agrárpart meg sem kísérelte. A mandátum felett nem a képviselő, hanem a párt diszponál.

A késő esti órákban kezdett hozzá Prasek beszédéhez. Hangoztatta, hogy

Csehszlovákiában a demokráciát az önkény uralma és az önzés uralma váltotta fel.

zeteiből látszik, hogy nem olvas rendszeresen, nincs kialakult világlépe és mint az asszonyoknál — intuíciójának elevensége, mélysege pótolja nála a megfigyelés és következtetés éberségét. Asszonyos természete az asszonyi dolgok labirintusában kalauzolja el legbiztonságosabban. Csodálatos ráérzése vannak, többetmondók sok, tudományosan konkrét megállapításnál:

„Soha egy férfi sem lesz képes megérteni egy nőt. Örökre egy átvághatatlan sötét birodalom áll közöttük: a nemek különbsége. Egy kicsit bajos lesz az emancipáció. Vagy: „Lehet-e irigyelni azokat a férfiakat, akik lesnek azokra a pillanatokra, melyben a nő elbukhat? Hát nekik szól-e e pillanat?...”

E jegyzetek, minden ellentmondásokkal, kialakulatlanságokkal és rapszódikusságokkal is vegeredményben arról tesznek tanubizonyosságot, hogy az új, differenciált érzések költője gondolkodónak is elsőrendű lett volna. Néha egy Rochefoucauld márké eleganciájával mondja ki a legmegdöbbentőbb igazságokat:

„Nagy morális erő kell korunkban ahhoz, hogy valaki haszon nélkül igazat mondjon”.

Érdekes, szenzációsan érdekes ez a kis notesz. Megerősít abban a hitemben, hogy a zseninek csak egyetlen pozitív bázisa van: a zsenialitása. Egyéb-ként épp olyan ellentmondó, ezerréti, mint maga az élet. Megvan benne a Jó maximuma és a Gonosz csimboraszója. Ilyen volt Ady is. Salamon László

Politikai erkölcsellenességek sehol a világon olyan tömegben nem történnek, mint itt. Az egész kormányrendszer svindlire épült fel. A törvényeket lábbal tiporják. A politikai érdekeket fölébe helyezik a jognak és igazságnak. A kormányrendszer olyan korhadt, hogy hamarosan össze kell omlania. Ezek csak általánosságok, de okmányokkal is meg tudja világítani azt az erkölcsi fertőt, amelyben a koalíció van.

A koalíció összes tagjai között nincsen egyetlen egy ember sem, akinek titkos, lopott, vagy panamapénz ne tapadna a kezéhez.

Prasek a tárgyalás befejezése után kijelentette, hogy bizonyítékokkal lép fel és számszerűen bizonyítja azt, mennyit loptak el az állam pénzeiből.

Prasek azonban hangos kijelentései ellenére sem tudta ártatlanságát bebizonyítani s a választási bíróság hosszas tárgyalás után

ma megsemmisítette Prasek szenátor és Richtera képviselő mandátumát.

Prasek annak idején, a szeszpanama napfényre kerülése után, az egész sajtó koncentrált támadása közben mereven ragaszkodott a házelnöki méltósághoz, melyről csak akkor mondott le, midőn Masaryk elnök tüntetően nem fogadta a szenátus üdvözlését hozó Praseket. A szenátus elnöke erre saját pártjának keretein belül ellenzékét alakított és megindította a „Na Pravo” (jobbra) című hetilapot és a lap körül igyekezett csoportosítani a konzervatív érzelmű agrárokat.

* Oradea-Maren hirdetések, előfizetéseket felvesz és reklamációkat elintéz az Uj Kelet nagyváradi képviselője, Blum Zsigmond. (Közredési emléktér) Parcul Eminescu 2. sz. (Ernyőzlet)

Tavaszi felöltő

jó minőség
lejt 2500

Katz & Mendel

Cluj. Piața Unirii No 10.

Lejt 2300
jó minőségű
tavaszi öltöny

(Satzmar-S dósítójától.) E a jogászok leg Reinitz-pör és bűnügy kezdeteiben. Min kívül hagyni, tanu vonultat fogja hallatni. A mai tárg az, hogy tiszt történetét, az Augustus elsnitzsal Szatmatek Felsőbányterék vissza. utazott, Grosz hetedikén új. Mint ismeret nyolcadikán várra, ahol levelet.

Jogászkörök ha Reinitz vagy a gyil szerepe van és szik, hogy bá eltűnését, Gros nem második Reinitz állítás zott Grosszal az állítást mi az, hogy Grosz. Az a két tanu kihallgatása so dig azt nem tu vagy valaki m

A mai tárg meg az elnök. károlyi fiatalen hogy 1923-ban elsején találko ahol az Reinitz neki, hogy le amire a tanu n jának. Később hallotta, hogy Reinitzban azt Grosszal sétált.

Muresán Ar tány a lovetke hogyan találták fa alatt, falevel takarva, arccal Grosz Herman. pésznyre találtá ternyi távolságt jét, dohányzac gallérját.

Elnök: Igazlatatás során meg

Muresán: El Az elnök el tanuval. Reinitz tányra támad és ször is véresre löle valamost KISS Sándor lennek meg azu meg Grosz Herr

Szász Béla b a holttest megta gászott a patakba amelyet később, a helyen gyilkos ségre. Erről a k ták, hogy az Re Weisz Sámue

juliusában Reini bányán járt és n mutatkozott be várra való, ahol beretváltarcu fiat az a feltevése, h bűntársra volt, ak gyarországra való gaiba is bele van

Két hadbíróvási ítélet

A féllábu öreg zsidó, aki csendőrmestert inzultált. A kolozsvári cserkészszál epilógusa

(Cluj-Kolozsvár, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) Közvetlenül egymásután két ügyet tárgyalt ma délután a hatodik hadtest hadbíróvási. A két ügynek semmi köze, sőt semmi logikai kapcsolata nincs egymással, az ország két különböző részében és különböző időpontokban történtek és mégis van valami fájdalmasan elgondolkodtató, szívbemarkoló, ha így egymás mellett olvassuk őket. Mert ez a két egymástól független ügy egy pontban mégis hasonló: mindkettő abból a nyomászó atmoszférából fakadt, amely már évek óta nehezedik az ország fölé. Távol áll tőlünk a szándék, hogy bírálata tárgyává tegyük a hadbíróvási ítéleteit és ezért minden kommentár nélkül, krónikás hűséggel és kronológiai sorrendben közöljük a két tárgyalás lefolyását és az elhangzott ítéleteket.

Háromot rekvirálnak Batareson

Féllábu öreg zsidó állott ma délelőtt a kolozsvári hadbíróvási előtt. Súlyos vád van ellene. Nem kevesebbel, mint azzal vádolják, hogy a falu csendőrpáncsokát súlyosan inzultálta. Már mint a féllábu, fehérszakkálás zsidó. A szatmármegyei Batares községhez az elmúlt év október 10-én rendelet érkezett a szatmári 88-ik gyalogezredtől, hogy a falu 48 óra alatt köteles az ezred részére hat pár lószerszámot összeadni. A rekvirálási parancsba nem volt kitüntetve, mely gazdától kell a hámoikat rekvirálni. A bíró természetesen először Spiegel Moise odavaló lakóhoz ment el és követelte, hogy az egyetlen hámost, ami birtokában van, szolgáltatassa be a kincstár részére.

Spiegel késznek nyilatkozott a parancs teljesítésére, de kijelentette, hogy most nincsenek otthon a kért dolgok, mert a fia az erdőn dolgozik a loóvkkal. A bírót nem elégítette ki ez az érthető és tiszta beszéd. Eltávozott és kis idő múlva a község csendőrmesterével tért vissza, aki durván rátámadt a nyomorék emberre, a nyoma-főbe verte, a szakállát tépdeste, amíg az öregember tehetetlenül terült el a földön.

Spiegelből vádolt lesz, sőt elítélik

A falu már régen teljesítette kötelességét a rekvirálási parancsra szemben, Spiegel Moise lószerszámai is a szatmári ezred lovain voltak, mikor egy napon idezőt kapott, amelyben mint vádlottat hadbíróvási elé citálják. A vádirat súlyos. Azt olvassák fejére, hogy mikor a csendőrmester megjelent nála és követelte a hámoikat, ő inzultálta a csendőrt és megharapta annak egyik ujját.

Kihallgatják, mint a vád koronatanuját a csendőrt, aki hatalmas szép szál ember és aki megbéretett ujjával bizonyítja, hogy igenis Spiegel megharapta. Két községbeli ember semmitmondó vallomása után három tanu eskü alatt vallja, hogy látták, amint a csendőrt a szerencsétlen öreget verte s belemarkolt annak szakállába, de hogy Spiegel a csendőrnek a kezébe harapott volna, arról nem tudnak semmit.

A vád és védőbeszéd elhangzása után a hadbíróvási Spiegel Moise-t a hatósági közeg súlyos megsértéséért egyhásonapi elzárásra ítélte. A féllábu Spiegel, akit, mint a tárgyalás folyamán Vladescu ezredes-elnök megjegyezte, egy friskával föl lehet dönteni, kétségbeesetten vett tudomást az ítéletről, mert fia csak nemrégiben vonult be katonának és így öreg felesége a legszomorubb napoknak néz elébe.

Középor a zsidó cserkészek hályján

Közvetlenül Spiegel elítélése után tárgyalta a hadbíróvási annak a néhány antiszemita diáknak az ügyét, akik mult év márciusában lezajlott diákzavargásokban résztvettek.

Az eset előzményei a román nemzeti színház egyik diszeldadására vezetnek vissza, amikor a diákság nagy szimpátia-tüntetést rendezett Barsescu tiszteletére. A színház bejáratánál hatalmas tömegben éljenztek a művésznőt. A tömeg ezután a színházról megindulva a Deák Ferenc-utcán vonult fel és hatalmas zsidóellenes demonstrációt rendezett. A rendőrség, hogy az esetleges rombolások elejét vegye, megerősített karhatalommal állta útját a

a Minorita templomnál a diákoknak, majd amikor fenyegetővé vált a helyzet, lovasrendőrökkel szét-szórta a tömeget. A diákok csoportjai elszéledtek a városban. Egy ilyen csoport értesült, hogy a Tarbut cserkészei bált rendeznek a református gimnázium tornatermében. Azonnal a Petőfi-utca siettek, és hatalmas kövekkel ostrom alá vették a báltermet, amelynek ablakai csörömpölve hullottak le, halálra rémitve a bentlevőket. Csak a cserkész rendezők bizottságának köszönhető, hogy a pánik okozta tumultusban nem történt szerencsétlenség.

A bál rendezése azonnal értesítette a központi rendőrséget, ahonnan Chifor rendőrigazgató nagyszámú készítséggel sietett a megtámadott bálozó ifjúság segítségére. Mire a rendőrök megérkeztek, a támadók nagyrésze már nem volt ott és a rendőrigazgatónak csupán öt diákot sikerült letartóztatni. Kihallgatásukkor tagadták, hogy a közeporos támadást ők intézték volna a táncmulatság ellen.

Felmentő ítélet

Az ügy hosszas jegyzőkönyvezések után a kolozsvári VI. hadtest bírósága elé került, amely ma

Károlyi Mihály Montrealban tartotta meg betiltott newyorki beszédét

Szabad népszavazást követel az ország államformájának megállapítására

(Montreal, április hó. Az Uj Kelet tudósítójától.) Gróf Károlyi Mihály, a magyar népköztársaság volt elnöke, aki tudvalevőleg az Egyesült-Államok területén nem tehetett semmiféle politikai nyilatkozatot és el volt zárva annak lehetőségétől, hogy válaszoljon azokra a támadásokra, amelyek őt az amerikai sajtóban érték, most végre megszólalhatott. Igaz, hogy nem az Unióban, csak Kanadában. Angliába való visszautazása alkalmával Montrealban módot talált az emigráns politikus arra, hogy nagyobb tömeg előtt kifejthesse álláspontját a mai magyar politikai rendszerről.

Megállapítható, hogy Károlyi Mihály minden jóhiszeműsége és tisztaszándékusa mellett is az emigráció egyoldalú szemüvegén át látja a magyarországi viszonyokat. Ez a körülmény magyarázza meg azt a keserű és szinte engesztelhetetlen hangot, amellyel Károlyi a mai Magyarországot nem éppen elfogulatlanul ostorozza. A montreali beszédéről alábbi tudósításunk számol be.

Károlyi mindenekelőtt kijelentette, hogy Amerikában azért nem engedték szóhoz jutni, mert a Horthy-rezsim mai amerikai követe, Széchenyi gróf egy Wanderbilt leányt bir feleségül és Horthyéknak nagy érdekük, hogy az Egyesült-Államokban ne tudják meg az igazat, a mai Magyarországi állapotáról.

— Tölem — folytatta Károlyi Mihály — éppen elég oka van félni a mai hatalmi kurzusnak Magyarországon. Mert én jól vagyok informálva a magyar ügyekről, nem úgy mint az Unió kormánya, amely gyanútlanul adott kölcsönöket és nyugodt bizalommal fektetett be nagy pénzeket magyarországi vállalkozásokba. Az amerikai kormány és amerikai tőkepénzesek nem is gyanítják, hogy ezzel a reakciós hatalmat támogatják, azt a hatalmat, amely háborúra és az elzúzott dinasztia restaurálására törekszik.

Károlyi Mihály kifejtette még, hogy az esetben, ha Magyarország Horthyék kezén marad, akkor az amerikai befektetések veszélyben vannak. A külföldi tőke csak egy magyar köztársaságban lehet biztonságban, minthogy a köztársaság első gondja a konszolidáció, a szomszédországokkal való barátságos kapcsolat megteremtése, a külpolitikában pedig a béke eszméjének realizálása. Horthy rendszere a népnek egy nagyon kis töredékén tartja magát, főleg a gazdag reakciók rétegein. A népnek legalább hetvenöt százaléka szabadulni akar a keserű járom alól, amely alát most nyög.

Majd az ellene felhozott vádakról beszélt.

tartotta meg az egyszer már elhalasztott tárgyalást. A tanács elnöke Vladescu ezredes volt, az ügyész Stavrita főhadnagy. A diákok védelmét dr. Román Valér és Jon Gheorghe volt hadbíró kapitány látta el.

Vladescu ezredes felolvassa a vádiratot, amely a rendőrségi jegyzőkönyvek alapján azt mondja, hogy tanu ugyan nem látta, hogy ezek a diákok dobáltak volna köveket a bálterembe, de közvetlen a merénylet elkövetése után a fentnevezett öt diákot a helyszínen találták. Tanuként kihallgatták Ligeti Józsefet, a Román Opera balettmesterét, aki lényegesen nem mondott. Chifor rendőrigazgató azt vallja, ami a jegyzőkönyvekben is áll, hogy a vádlottakat ő maga a helyszínen találta és a központi rendőrségen előállította. Az elnök néhány kérdése után, melyet a diákokhoz intézett, a katonai ügyész tartotta meg rövid vádbeszédét, amelyben kéri a bíróságot, hogy mondja ki a diákok bűnösségét, mint akik a támadást rendezték. Az ügyvédek közül először dr. Román Valér beszélt. Hosszasan fejtegette Gritta volt prefektus szerepét az elmúlt évi diákmozgalmakban és kijelentette, hogy a vádlottak csak a volt rendőrprefektus aidozatai. Abszolút bizonyítékok híján teljes felmentést kéri. Jon Gheorghe ügyvéd hasonló szellemben beszélt. A hadbíróvási rövid tanácskozás után a védők álláspontját magáévá téve, a diákokat felmentette.

Rosszindulatú kitalálás, mintha ő a bolsevikiekkel összekötötést tartana fenn. Igaz, hogy gondolkodásában és politikájában progresszív és erre vallanak azok a pontozatok, amelyeket az amerikai kormány elé kívánt terjeszteni.

Az első pont szerint a szövetséges kormányoknak követelmények kell, hogy a magyar nép határozza meg teljesen szabadon, minden kormány-terrorától mentesen, hogy Magyarországon milyen legyen az államforma: köztársaság, vagy monarchia. A mai helyzetben egyáltalán nem lehet tudni, hogy Magyarország királyság-e, vagy pedig köztársaság.

A második pont követelte volna a teljes sajtó- és szólásszabadságot, amely ma a kormány ellenőrzése alatt áll. Horthy kormánya a papíros fölétt is rendelkezik és csak azokat a sajtótermékeket juttatja olcsó papírhoz, amelyek a kormány intenciói szerint irnak.

Harmadik követelése a politikai foglyok szabadlábra helyezése. Meg kell szüntetni a közigazgatási basáskodásokat s azt a borzasztó állapotot, hogy bolsevizmus vádjá alatt bárkit meg lehet kinözni.

A negyedik pont a numerusz klauzusz megszüntetése egy a főiskolákban, mint mindenütt, ahol azelőtt a tanszabadság érvényesült.

Ötödik követelése az ébredők és mindazon alakulatok lefegyverzése és feloszlata, amelyek a terror eszközeivel tartják fenn ma is a horthizmust.

Károlyi Mihály ezután hosszasan vádolta a magyarországi nyomort. Statisztikai adatokat olvasott fel a halandóságról, a bűnözések szaporodásáról, és hiteles helyzetképet adott a munkanélküliségről, főleg pedig a munkások alacsony béreiről és a dolgozók életstandardjának sülyedéséről.

— Ha Magyarország iránt szomszédai nem viseltetnének még ma is bizalmatlansággal, akkor ennek az országnak, amelynek Budapesten és még néhány városában virágzó ipara van, kitűnő vízi és szárazföldi közlekedési eszközei, elég jó erdészete és mezőgazdasága, ennek az országnak — ugymond ma fejlődni és előrehaladnia kellene. Ehelyett azonban Magyarország állandóan sülyed, ami egészen természetes is egy olyan államban, amelyben az oligarchia hatalmi tobzódását éli.

Károlyi végül kijelentette, hogy meggyőződése szerint a magyar kormány újabb kölcsönöket fog majd kérni az Egyesült-Államoktól, mert az eddigi kölcsönösségeket már fölemészítették a kormány által támogatott reakciós intézmények.

Az Uj Kelet az ország naplós Szerkesztők: G. Felelős szerkesztő: Előfizetési árak: 240 lei, fél- Az Uj Kelet cik megjelölés

A népek kérdezik azt, valóbb nemzet

Csütörtök

5685 Ijár 6
1925 április 30

sem ér, — kereskedésének és lesz, hogy végtelensége

Egyetlen tagadhatni a fajtot, amely szott a világ lehet fogni, ténétéből, ha törzs történe

A kereszjadéka és ör A zsidó nép és egyetlen ezt a népet,

— Küldelelnöket a restből jelen magyar kép meg Tataré tottak át a élésekről. A előtt Gyártokkal a k miniszterrel részletesen sáról.

— Összajótörvélemeni szer törvény, am fog tartalma

— Kötik: — A Környey B kedden est Környey nan 1915-dött. 192 vendégszer a „Bajazzo Az elhunyt

— A tárgyalni ből jelent fektus h semmitössz bünperét le. A tárlész.

— Nónázium héber gür lést tartó több mir Morgulie s újból s szoc. den Morgulie hogy az dent el — A gele Ferd valamint pontos le

„BIHORUL“ (Lloyd) orth. koser étterem, kerttel, Oradea-Maren, május 3-án, ujonnan étterem! átalakítva, tényesen berendezve, megnyilik. étterem!

KÖZGAZDASÁG

Ujból megdrágult a liszt és a kenyér

Uj maximális árakat állapított meg a tanács

Cluj-Kolozsvár, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A városi tanács ma délelőtt ülést tartott, amelyen megállapította a május havára érvényes maximális árakat. Az alább közölt árak, melyeknek egyrésze lényegesen magasabb az e havi maximális áraknál, elsején lépnek életbe.

0-ás liszt angró	ára	26 lej
" " detail	"	27 "
5-ös " angró	"	21 "
" " detail	"	22 "
Integrál liszt angró	"	20 "
" " detail	"	21 "
Fehér kenyér pékeknél	"	23 "

Impressziók a budapesti mintavásárról

A magyar butoripar krízise

(Cluj-Kolozsvár, április 29. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara az utódállamokban rendezendő mintavásárok egységesítése ügyében Budapesten tartott értekezletre dr. Kiss Béla titkárát küldte ki. Kiss titkár az értekezletről ma érkezett vissza és a budapesti mintavásáron szerzett impresszióiról, valamint az értekezletről a következőket mondta az Uj Kelet munkatársának:

— A vásáron összesen 727 cég vett részt. Ezekből volt: magyar cég 665, ausztriai 40, csehszlovákiai 3, Franciaországtól 2, Németországtól 11, Aneliából 1, Romániából 3 és Szerajevéből 1 cég. A Romániából résztvevő cégek: Borbély János ekegyár, Kalotaszék király, Nagy János alabástrom munkák, Marosújvár és a „Dombria” szövőgyár, Kolozsvárról. A vásár, illetőleg a rendezés egyedüli hibájul azt lehetne felhozni, hogy a vásár nemzetközi jellege nem volt eléggé kidomborítva, illetőleg a főcsoportokba beosztott külföldi cégek a nagy tömegben elveszték, nemzetközi jellegük csupán a cégtáblájukon volt alig láthatóan feltüntetve. Általában az egész vásár a résztvevők óriási száma miatt túlszűfolt volt, annak alaposabb megismerése és tanulmányozása hosszabb időt vett igénybe.

— A vásár legjelentékenyebb részét a vas-fém és gépipar, valamint a butoripar tette ki; e két csoport iránt volt a legnagyobb érdeklődés úgy a vásárlók, mint a látogatók részéről. Legnagyobb üzletkötések a gépiparban voltak, ami a magyar gépipar óriási haladását dokumentálja.

— A hatalmas magyar butoripar a gazdasági válsággal küzd. A külföldi szakemberek megállapítása szerint is elsődrendű butoripar jóformán semmit sem termel. A tervezők és szakmunkások legnagyobb része külföldre vándorolt. Az üzemek legtöbbször áll; ahol termelés folyik, ott uszora-kölesön sanyargatja az iparost, aki potom áron kénytelen elköttyavetyélni a kész butorokat. A pangás legfőbb oka az építkezés szünetelése, az elviselhetetlenül magas luxusadó. Behozhatatlan hátrányba kerül Magyarország, Ausztria és Németország butoriparával szemben, a magas vámok és túlmagas vasuti tarifa miatt. Érthetetlen a magyar kormány ragaszkodása a butorok 10 százalékos luxusadójához; amikor a vevők amugyis lenyomják az árakat: hiszen a 60 milliót érő szobákat 30—35 millióért adják már el és gyakran a luxusadó miatt borul fel a nagynehezen létrejött üzlet.

— Csak az export mentené meg a magyar butoripart, ha megfelelő vasuti kezdeményeket kapna és az Ausztriában fennálló vámok volnának érvényesek a magyar produktumokra is. Érdekes megemlíteni, hogy a tükörüveg vámjá mázsánként 36 arany korona, ezzel szemben Ausztria vámmentesen engedi be a cseh tükörüveget. Az egész árumintavásár egyébként a magyar ipar fellendüléséről tett bizonyítékot. A mintavásáron résztvevő külföldi cégek is mind fényesen sorakoztak fel a versenyképes magyar ipar mellett.

— Április hó 20-ikán délelőtt a kamara tanácstermében az utódállamok területén működő mintavásárok vezetőségeinek részvétele mellett tar-

" " üzletekben	ára	24 "
Középfehér kenyér pékeknél	"	18 "
" " üzletben	"	19 "
Integrál " pékeknél	"	17 "
" " üzletben	"	18 "

A hus árusítására a következő maximális árak lettek megállapítva:

Marhahus első rész	ára	30 lej
" hátulsó rész	"	32 "
Borjúhús (változatlan)	26—30—32	"
Sertésbors	ára	46 "
Sertéskaraj	"	50 "

A többi maximális árak változatlanok. A bárányhús eladási árát nem maximálta a tanács.

tott tanácskozáson a kamara képviselőiben megjelentem. A tanácskozás a kamaráknak előzetesen megküldött tárgysorozat szerint folyt le. A tárgysorozatra kitűzött pontok felett részletes tárgyalás nem volt, csupán elvi hozzászólások történtek a megjelent vásárlók részéről az egyes pontokra vonatkozólag és a budapesti kamara által kidolgozandó és az utódállamok vásárvetőségeinek megküldendő javaslat alapján fog megtörténni az egységes eljárás. A tanácskozás után a nagyobb budapesti üzemeket látogattuk meg a budapesti kamara elnökségének kalauzólása mellett.

† Tilos a keleti szőnyegek behozatala.

Bukarestből jelentik: A fővámgazgatóság átiratot intézett a CFR vezérigazgatóságához, amelyben tudomásra hozza, hogy a legutóbbi minisztertanács határozata értelmében továbbra is meg van tiltva a török vagy perza szőnyegek behozatala valamint bármilyen keleti készítésű terítő. A gyárilag készült szőnyegek és terítők, amelyek butorok bevonására és autók párnázására felhasználatosak, továbbra is importálhatók.

† A Bánáti Gyárosok Szövetségének közgyűlése. Temesvárról jelentik: A Bánáti Gyárosok Szövetsége folyó évi május hó 3-án délelőtt tizenegy órakor a temesvári Kereskedelmi és Iparkamara tanácstermében évi közgyűlést tart. A közgyűlésen résztvesz Popescu Cézár, az iparügyi minisztérium vezérigazgatója, aki Románia ipari fejlődéséről tart előadást, valamint Mirocea R. C., az UGIR vezérigazgatója, aki szintén erről a tárgyról tart előadást.

TÓZSDE

Április 29-én

A lej: Zürichben 230, Párisban 845 Budapesten 313.

Kolozsvár. Mérsékelt forgalom mellett, lanyha volt a devizapiac. Az árfolyamok a következők: Bécs 31:20—31:40, Prága 6:60—6:65, Budapest 317—320, Páris 11:65—11:70, Zürich 43:20—43:40, Newyork 221:00—223:00, London 1080—1083, Milánó 9:10—9:15.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 122:72—122:90, Amsterdam 206:70—207:70, Newyork 515:76—516:25, London 2489:00—2489:00, Páris 2692:50—2705:00, Milánó 2025:50—2117:50, Prága 1530:00—1530:00, Budapest 72:25—72:25, Belgrád 837:25—837:50, Bukarest 230:00—230:00, Varsó 99:65—99:65, Bécs 72:70—72:70.

Bukarest. Devizák: Páris 11:65, Berlin 9:15, Zürich 43:30, Bécs 31:25, Prága 6:73.

Bukarest. Valuták: Napoleon 820:00, márka 52:00, leva 147, török lira 115, font sterling 1065, francia frank 11:72, svájci frank 42:00, olasz lira 920, drachma 390:00, dinár 355:00, dollár 224:00, lengyel márka 42:00, osztrák korona 32:00, magyar korona 32:00, cseh korona 660.

Ha márisz kiváló fa-, vas- vagy réz-

butort, zongorát

akar venni, ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg a

SZÉKELY ÉS RÉTI

ERDÉLYRÉSZI BUTORGYÁR RÉSZV. TÁRS. butortermeit, asztalosok furnázáskezségeiket legolcsóbban itt szerzhetik be

SPORT

Május 10-én ismét két válogatott csapatot állít ki Kolozsvár

Nagyvárad—Kolozsvár, Nagyszeben—Kolozsvár

A labdarúgószakosztály tegnap esti ülésén ismét fontos ügyek kerültek megvitatás alá. Mindenekelőtt a május elseji és a vasárnapi program összeállítása adta a legnagyobb gondot. Kimondották, hogy elsején pénteken, nem rendeznek semmilyen mérkőzést, vasárnap pedig folytatják a bajnokiakat. Szinte irigylve gondolunk Nagyváradra és Temesvárra, ahol május elsején a legszenzációsabb futballmérkőzések lesznek. A szakosztály arra az álláspontra helyezkedett, hogy aki meccseket akar látni, az utazzon Nagyváradra, ott láthatja a brünni Zidenicet, vagy Temesvárra, ahol a majdnem komplett budapesti MTK-ban gyönyörködhetik.

Május 3-án az Universitatea, Victoria és ellenfelek nem játszanak bajnokit, miután a két csapat több játékost ad a román válogatottba, amely tudvalegül Törökország válogatott csapata ellen játszik vasárnap Bukarestben. A program tehát a következő:

Nagypálya: délután kettőkor Academia—KAC, négy órakor Haggibbor—KMTE elsőosztályu bajnoki.

A CFR valószínűleg vidéki csapatot lát vendégül saját pályáján, esetleg a KKASE-vel játszik barátságos mérkőzést.

Május 10-re van tudvalegüleg kisorsolva Nagyvárad—Kolozsvár válogatott mérkőzés a Herbay-vándordíjért. Eleget tesznek a kötelezettségeknek és erre a napra válogatott csapatunkat Nagyváradra küldik. Ugyanezen a napon egy másik válogatott csapatunk Nagyszebenbe megy, hogy vasárnap itt szenvedett vereségért revánst vegyen.

Végül megsemmisítették a másodosztályu bajnokságból az Ind. Sarm.—Husos mérkőzést, amiért a gyéresi csapat több igazolatlan játékost szerepeltetett csapatában és a két pontot a Husos javára írják.

A másodosztályu bajnokság finise rendkívül izgalmasnak ígérkezik. Még mindig van eshetősége a TSC-nek az elsőosztályba való bejutáshoz, mert a labdarúgószakosztály elrendelte az ősszel lejátszott Solvay—TSC mérkőzés újrajátszását. A mérkőzés vasárnap játszák le Tordán. Nem lesz érdektelen, ha leközzöljük a másodosztályu bajnokság állását:

	Játszott	Nyert	Vesztett	Eldöntetlen	Azolt gól	Kapott gól	Pontok sz.
1. RMS	10	8	1	1	25	7	17
2. TSC	11	6	1	4	18	11	16
3. Sparta	8	5	2	1	12	5	11
4. Husos	11	4	5	2	13	23	10
5. Solvay	8	1	4	3	7	7	5
6. Ind. Sarmei	10	1	6	3	4	19	5
7. NTK	10	1	7	2	3	10	4
8. Elit felosztott.							

Szamosujváron Ind. Sarmei—Sparta, Tordán Solvay—TSC másodosztályu bajnoki mérkőzés lesz vasárnap.

A Hakoah a bécsi bajnokság biztos győztesének tekinthető, miután vasárnap győnyörü játékkal könnyen verte 3:1 (1:0) arányban az Admirát. Így a Hakoah egy ponttal vezet és ezenkívül még egy mérkőzéssel kevesebbet is játszott.

Más bécsi eredmények: Slavia (Prága)—Amatőr 5:3, Simmering—Sportklub 3:0 (1:0), Vienna—Rapid 3:1 (0:0).

Krieshofer a NAC-ban. Krieshofer a kolozsvári KKASE jöképességü bekkjátékosa vasárnap a nagyváradai NAC-ban fog játszani a budapesti MTK ellen. Érdekes, hogy Krieshofer hétről-hétre klubot változtat. Az elmúlt vasárnap (görögkeleti husvétkor) Bukarestben játszott, most pedig már a NAC-ban. Hát így is lehet?

Kényelmes
tartós
munkát
készít

KOHÁNYI
kártyos
Str. 8. Baritun (Malom-u.) 12

Nagyon olcsó száraz vegyi ruhatisztítás CZINK, Cluj

Kénysz
Fisch

על מס
התורה מן
דקדק קלוזנבורג
כל המסכתא
בפרט בעניני

הכתבת:
Jüdisch
„S A
Cluj, Str. S
Lei

30 ארבעים חמש
פון ספרים ביידיש

Mind
CZE
LUT

Mosse 1155

Ciment, D
Cluj, Str. Buc

Masam
Megérkeztek le
bécsi ujdonsága
szébb divatcikkek
Vidéki ren

Maga
(Az-18)
Cluj, Calea

Ne vás
csillárt, mig K
latot. Kiszlin
csillár és br

Tava

Neu

férfi- és
Cluj,

válogatott
koszvár

eben—Kolozs-

esti ülésén ismét
alá. Mindenek-
program össze-
Kimondották,
znek semmilyen
a bajnokiakat.
adra és Temes-
ciósabb futball-
arra az állás-
eket akar látni,
atja a brünni
majdnem kom-
thetik.

etoria és ellen-
n a két csapat
a, amely tudva-
ta ellen játszik
át a következő:
ademia—KAC,
ztályu bajnoki.
patot lát ven-
SE-vel játszik

sorsolva Nagy-
és a Herbay-
eleztségeknél
t Nagyváradra
sik válogatott
vasárnap itt

rendkívül iz-
an eshetősége
jutáshoz, mert
sszel lejátszott
A mérkőzést
z érdektelen,
ág állását:

A Jolt g	Kapott gólt	Pontok sz.
25	7	17
18	11	16
12	5	11
13	23	10
7	7	5
4	19	5
3	10	4

ei—Sparta,
lyu bajnoki

ág biztos
vasárnap
1:0) arány-
onttal vezet
veesebbet is

(Prága)—
3:0 (1:0),

ofer a ko-
osa vasárnap
budapesti
hétről-hétre
(görögkeleti
edig már a

NYI

m-n.)12

Kényszereladás

kikötő-
zés miatt

Fischer üvegüzlet

CLUJ

ספר "דור רביעי" על מס

חולין מהרב הגאון האמיתי שר התורה מרן
משה שמואל גלזנר זצ"ל אבדוק קלונבורג
החבור מפין אור חדש על כל המסכתא
מגלה עמוקות באופן מפליא בפרט בעניני
שהיות וטרפות

הרוצה להשיגו יפנה אל הכתבת:

Jüdische Buchhandlung
„SAFRUTH“
Cluj, Str. St. O. Josif (Szép-u.) 1.

מחירו—Lei 150-

הכיות ושיבות ותית מקבלות הגדה של 20 אחוזים מיס 30
אחוזים. מחברים ומולחים שרוצים להחליף את כספיהם במחיר
רביעי וישו אליו.

Mindenhol csak

eredeli

CZELL-sört és LUTHER-sört

kérjen.

Telefon 516

Mosse 1155

Főraktár

Ciment, Dukász & Tsa cégnél
Cluj, Str. Bucovina (v. Munkácsy-u.) 28

Masamódotok figyelmébe

Megérkeztek legújabb tavaszi, nyári párisi és
bécsi újdonságaink Mindenféle hozzávalók s leg-
szébb divatcikkek **újs választékban raktáron**
Vidéki rendelések leggyorsabban
elintéztetnek.

Magazin Elysée

(Az-1őrt Moskovitz Rózsik*)

Cluj, Calea Regele Ferdinand 22. sz.
(Wess-léuyi-utca)

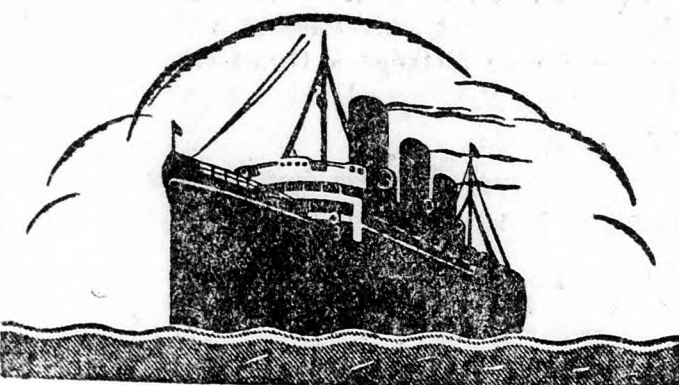
Ne vásároljon addig

csillárt, míg Kiszlingtől nem kapott áraján-
latot. Kiszling Rudolf és Fia — Román
csillár és bronzárugyára — Timisoara.

Tavaszi újdonságok
érkeztek

Neumann M.

férfi- és fiu ruhaáruháza
Cluj, Piata Unirii No 14.

Hamburg--Amerika Linie

United American Lines

Rendes és közvetlen járatok:

Hamburg, Cherbourg,
Bologne, Southamptonból

Canada,
Délamerika—Észak-
amerika, Cuba, Mexiko,
Keletázsia és Nyugat-
indiába

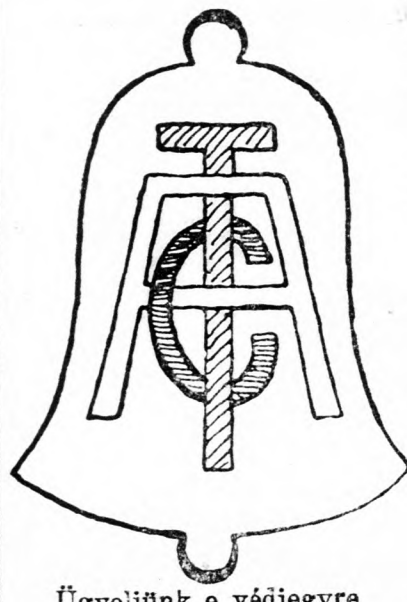
Felvilágosításokat mindenkor ad
a romániai vezérképviselőt:

Lazar H. Lazarovitz

Timisoara Strada Mercy No 2. — Telefon 16-58.
valamint fiókjai: Bukarest, Calea Grivitei No 183,
Cernauți, Str. Regina Maria 9,
Arad, Str. Eminescu 12,
Lloyd 3184 Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5.

Sürgönyeim: Lazarovitz.

Rador 2418

Ügyeljünk a védőjegyre

Tacamul ezüstárugyár CLUJ

Str. Avram Iancu 3
[v. Petőfi-utca]

Gyárt:

Evé eszközöket,
Szervizeket,
Disztárgyakat
stb.

Csak

viszonteladónak!
Telefon Nr. 482.

MECHANICA

papirkonfekció ipar.

Temesvár II. — Titu Maiorescu 1.
Gyárt: Papirtrombitát, tombolajegyet, le-
gyezőt, bohócsapkát, szerpentint, konfettit stb.

Vezérképviselőt keres: Kolozs,
Bihar, Besztercenaszód, Szatmár megyék,
egyét pedig Arad, Alsófehér, Hunyad me-
gyék részére. — Csak jól bevezetett nagy-
kereskedők jönnek számításba, kik utaz-
tatnak is.

Telefon 12-29. „Rador“ No 2398

BUZETZKÓ utóda

F. Kuck

Gal. Reg. Ferdinand No 2.

Szővet, vászon, fehérnemű, harisnya, flanel.
bélésárak és paplan nagyraktára.

Eau de Cologne

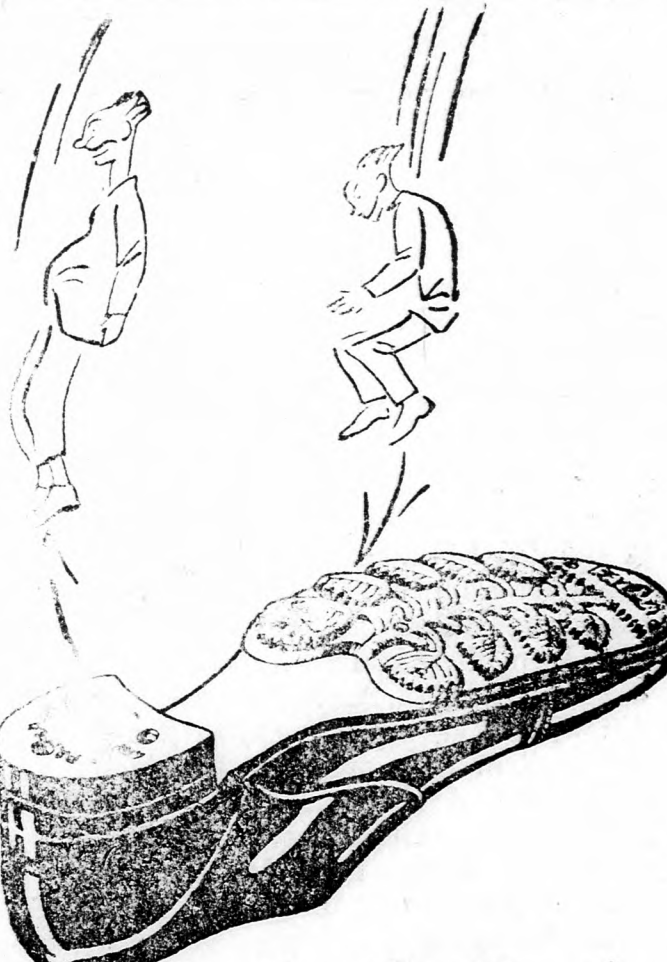
Kapható
minden szakszavágó üzletben.

Olcsóbb, mint bárhol!

Berlini női és
férfi fűzők lej 700

Nagy választék játéktárgyakban, bil-
liárdbábokban stb. stb. Egyedüli be-
szerzési forrás a régi és megbízható
Hermann Bernstein cégnél
Bucure ti, Calea Rahovei 3.
Szállítás utánvétellel!

PALMA

Kauesuk sarok és talp
védelmet nyújt hideg és nedvesség ellen.
Ruganyos, higienikus.

Rador 2285

A kolozsvári
monostori
Fióktárat: Ghillányi-ut 5-7.

Czell

URSUS

világos

HERCULES

dupla maláta

sörgyár
Fióktárat: Ghillányi-ut 5-7.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Két hangverseny. Tegnap este a megyei prefektura dísztermében tartotta meg egyetlen hangversenyét *Boskoff*, az ismertnevű román zongoraművész. Az, amit ez a rendkívül szimpatikus zenész interpretációiban adott, nem haladja meg a szokásos várakozásokat, nem lendül az interpretáció művészetének maximumáig, de amit nyújt: az egészében és részleteiben is precíz, sok színnel, komoly művészettel és elmélyüléssel teljes. A finomságok interpretátora *Boskoff*, nyilván érzelmes lélek, akit azonban az érzelmesség túladásától megment férfias ereje, technikájának erővel teljes csiszoltsága. Előadói stílusát feltétlen elegancia jellemzi. Nagyon természetesnek látszik ezek után, hogy műsorán is az egyéniségéhez legközelebb álló zeneszerzők szerepeltek: *Glazounow, Scriabine, Mozart, Chopin*, stb. *Glazounow*, „Gavotte“-ját igen stilszerűen: sok csillogással, a raffinált melódiák, az architektórikusan felépített formák érzékeltetésével játszotta meg. *Schubert* Kinderseenen-jait szintén igen finoman, a halk tónusok kiemelésével interpretálta. Saját kompozíciója: a „Caprice-Viennois“ melódiából, formában végig jól megépített alkotás. Nagy hatással voltak a közönségre a *Mozart- és Beethoven-alkotások*. Legtökéletesebb művészettel *Chopin* Nocturne-ját, különösen ezt az utóbbit szóvalaltatta meg *Boskoff* ur, akit az egybegyűlt szépszámu közönség melegen ünnepelt.

Vasárnap este tartotta meg a szezonban utolsó hangversenyét *Hevesi Piroska*, a kiváló zongoraművész. *Mozart, Debussy, Trunk, Bartók, Balakierew*, stb. művei szerepeltek műsorán. *Hevesi Piroska* a szezonban már háromszor tett bizonyosságot művészetének nagyszerű fejlődésképességéről. Különösen *Balakierew* és *Bartók* interpretációja váltott ki frenetikus hatást.

Nem kisebb sikert aratott *Pfeiffer Alfréd* operaénekes ária- és dalszámaival. Tökéletes intonáció, erő és fölényes muzikalitás jellemzi művészetét. A közönség a művészpárt hosszan és lelkesen ünnepelte.

Hevesi Piroska növendékeinek hangversenye május 3-án, vasárnap este 8 órakor, *Pfeiffer Alfréd* növendékeinek hangversenye május 5-én, kedden este 8 órakor lesz az unitárius kollégium dísztermében. Jegyek *Lepagenál* válthatók.

A színházi iroda közleménye!

Krizantém. Az idei évad három nagy operettsikeréhez, a Három Gráciához (melyet 20-szor adtak), a Nótás kapitányhoz (amely a 25-ik előadás küszöbén áll) s a Fügefalevélhez (melyet szombaton este 12-edszer fognak játszani színészeink) méltán s a hasonló siker minden jogosultságával sorakozik a *Krizantém*, ez a vidám meséjű, ragyogó meséjű, ragyogó zenéjű új magyar operett, melynek a jövő hét első napjaiban lesz nagy érdeklődéssel várt első előadása. A *Krizantém* a bécsi és budapesti színházi évadnak egyik legnagyobb és legállandóbb sikere volt. Nálunk igen nagy kedvvel és különös gondossággal készül rá a színház. *Karácsonyi Ili* ebben a darabban fog Kolozsvárott először új szerepet kreálni. *Neményi Lili* egy bakfis lány magával ragadó derűjét fogja a színpadra varázsolni. Egy nagystilű táncosnő szerepében pedig a hosszabb betegségéből most felépült *Erényi Bös-két* fogja tapsolhatni a közönség. A férfi főszerepeket *Tompa Béla*, *Ihász Aladár*, *Réthely Ödön*, *Leövey Leó*, *Mihályfi László*, *Izsó Miklós* fogja játszani. Az előadást *Izsó Miklós* rendezi, a zenekart *Stephanidesz József* vezényli. A *Krizantém* premierjének jegyeit kivételesen már szombaton reggel 9 órakor kezdi árusítani a pénztár.

Ezüstakodalom. Az idei évadnak egyik legmélyebb sikert drámai újdonsága, *Paul Gerald* *Ezüstakodalom* című négyfelvonásos szerelmű csütörtökön este fog színrekerülni, a bemutató előadás diadalmas szereplővel.

Sztambul rózsája. Fall Leo legszebb operetteje, a *Sztambul Rózsája*, hosszú szünet után, pénteken este premierbérletben fog színrekerülni, *Kondsa Gül* szerepében *Karácsonpi Ili*vel, *Midili* szerepében pedig *Neményi Lili*vel.

Gyurkovics lányok — délután. Vasárnap délután az előadást kivételesen félhárom órakor *Herczeg Ferenc* életképe a *Gyurkovics lányok* fog színrekerülni *Neményi Lili*vel és *Tompával* a főszerepekben.

Magyar Színház heti műsora

Csütörtök: *Ezüstakodalom* [Napibérlet 111 szám A; sorozat 183]
 Péntek: *Sztambul rózsája* (Operett repris, *Karácsonyi Ili*vel és *Neményi Lili*vel, premierbérlet 55 sz. sorozat 185)
 Szombat d. u. fél 4-kor: *János Vitéz* (Ifjúsági előadás olcsó helyárakkal, Bevezető előadást tart *Rajka László*, sorozat 185)
 Szombat este 8 kor: *Fügefalevél* (Operettújdonság 12-edszer, bérletszinetben, *Neményi Lili*vel, *Erényi Bös-kével*, sorozat 186)
 Szombat este fél 11-kor: *Körösladányi György* telepatikus és szuggesztívós műatványai (sorozatszám 187)
 Vasárnap d. u. fél 3-kor: *Gyurkovics lányok* (*Neményi Lili*vel, *Tompa Béla*val. Mérsékelt helyárakkal, sorozatszám 188)
 Vasárnap este 6 kor: *Körös alányi György* telepatikus és szuggesztívós műatványai (Sorozat 189)
 Vasárnap este háromnegyed 9-kor: *Nótás kapitány* (23. adszor, bérletszinetben, *Karácsonyi Ili*vel, *Neményi Lili*vel, *Erényi Bös-kével*, sorozat 190)

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó. Csütörtök, apr. 30. *Prater. A bécsi királyi udvarnál.* Szenimentális szerelmi drama, 8 felvonásban. Főszerepben *Mary Philbin* és *Norman Kerry*.
Uránia-mozgó. Csütörtök április 30. *Sivátag réme.* Amerikai kaland dráma 6 felvonásban, a vad nyugatról. Főszerepben *William Hart*.
Apolló-mozgó. Csütörtök, április 30. *Frosó.* Rendkívül bűnügyi dráma, 12 felvonásban. Fő szerepben *Sir Antony Hop* regénye után. Főszerepben *M. Kappeleri* és *Mexudian*.

Hölgyeim! Óriási választék szalmakalapokban és nyári újdonságokban. Feltűnő olcsó kirakati árak.

„IDEAL“

kalapszalonn, Cluj, Reg. Ferdinand 8. (Gólyáruházszalonn szemben). Feltűnő olcsó árak. Átalakításokat modellek után vállalunk.

Trencianské Teplice
 (Trencsénteplic Slovensko)
 világhírű rádiumos kén- és iszapfürdő (42° C)
rheuma, köszvény, idegfájdalmak
 (ischiasz) stb. ellen. Rendkívül **kellemes** és **olcsó májusi kurák.** Lakás és ellátás cK. 35-től. Rendkívüli utazási kedvezmények.

Felvilágosítást ad a Fürdőigazgatóság és a Menetjegyiroda — **Oradea-Mare.**

Zsák Ponyva Mindenemű célokra legelőnyösebben beszerezhető

Albala Izsó Timisoara
 Piata Traian No 2

Fizetése képtelenség miatt **feltárlási áron alul, az összes antik butorok,** kerülnek eladásra

GRATZ műkereskedés, Piata Unirii 8. Radolf Mosse 1192

APRÓHIRDETÉSEK

Kiadó teljes berendezéssel jó forgalmu üzlet-helyiség, Str. Motilor (v. Monostori ut) 94 szám. Értekezni ugyanott. 8906

Motorok benzin, nyersolaj, diesel, szivógáz, 10 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is, keresek megvételre. Scheidvertz, gépészmérnök, Timisoara, Gojdu-utca 13. 1819

Ügyvédjelöltet felvesz dr. Hercz, Deák Ferenc-utca 41. 8933

Benzinlocomobilok és nyersolajmotorok, melyek cséplésre és kétjáratu malom meghajtására alkalmasak, azonnal szállíthatók, Friedrich Testvérek, Timisoara. 1819

Az Ipar és Kereskedelmi Bank Rt. Str. Gen. Neulcea 2. (volt Kornis-utca) Renner-palota foglalkozik váltó, jelzálog és kézi zálog kölcsönök a társával. Ész és elad külföldi pénzeket. Lebonyolít minden bankszámba vágó üzletet. 8911

Elsőrangú kóser házi-koszt kihordásra kapható *Rudolf*-ut 52.

Intelligens tisztviselő teljes ellátást kaphat uri családnál. Zongora használható. Cim a kiadóban. 8858

Nőtlen szeszgyárvezető 10 évi gyakorlattal, mielőbbi belépésre állást keres. Megkereséseket, Szak-képzeti jelge alatt a kiadóhivatal továbbítja. 8917

Perfekt gépirónót keresünk azonnali belépésre. Cim a kiadóban. 8933

Cluj legforgalmasabb helyén évek óta fennálló kézmű és rövidáru üzlet-hez 2-800.000 lejfel társ kerestetik. — Leveleket „Szombat“ jellegre a kiadó továbbítja. 8934

Motorok Szivógáz 20-60 HP. Benzin 4, 5, 10, 16 HP. Nyersolaj 16, 20, 40, 45 HP. Diesel 40, 50 HP. Gőzgépek félstabil 30, 40, 50, 60, 70 HP. Compound-stabil 60, 70, 80 HP. Összes gépek gyárilag javítva azonnal szállíthatók, kedvező ár mellett. Kérjen árajánlatot. *Friedrich Testvérek*, Timisoara.

HUNWALD Cluj, Str. Vlahuja (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147.

Üvegcsiszoló és tükör-nyár. Táblavég raktár és árukezelési vállalat. Hibás tükörök újrafelcsiszolása 100%

Motorokat, benzin, nyersolaj, szivógáz, 15 lóerőtől fölfelé, törött állapotban is keresek készpénz mellett vételre, *Elias Győző*, Timisoara, Radulescu 6.

Belvárosban, forgalmas helyen, szép nagy üzethelyiség, berendezéssel átadó. Jelge: „Azonnal“. 8933

מדעה ואזהרה!
 הרבני משה עוזר גראנין נ"י מפה פוגרמט שאן ויש 18 יארה אין באד מושנאד אלס שריב — דעם צופאלגע — אויט איינעם אנדערען שריב אסור באיסור הסנת נביל דארט אלס שריב צו פוגרען.
 פה ק"ק מילודאש יום ב' ה' לחודש ניסן תרפ"ה לפ"ק.
 גרשון ה"ק שמערן הרב רפה והגביל י"א.
 אך שליסע מ"ק אויבגער אזהרה פאללאני האלטליך אן והשומע ישכון לבשה. מנחם סופר בקר"ה ה"ק אדוקי מו"א שאראדען אויבגער אזהרה ווייר אלס רב הסמוך לטוש' נאד בעקרעשטיגט. ג' לסדר טהרה תרפ"ה לפ"ק. ישראל פריינד אדוקק סארדען והגביל.

Mégis csak legjobb a késnélküli „RASOL IDEAL“

borotváló por amely az ország legrégebbi gyártmánya, mely most ujonnan átpreparálva az arcot nem marja és kellemes hatást hagy utána.

Kapható 1/4, 1/2 kg. szép csomagolásban. 5 kg vétel franco lej 140.—, kisebb mennyiségben lej 34.—, vidékre lej 45.— kgkint. **Övakodjunk** az ártalmas utánzatoktól. Csak az „IDEAL“ felirásu valódi.

Reszling József fodrasz Cluj, Calea Reg. Ferdinand 30.

Szerkesztőse hivatal és Cluj-Kolozsvár L. Pop. (Brassay-utca) Telefon: Szer és kiadóhivatal Zs. N. Sz. — kéziratok kiz szerkesztőséghez zendők. Kézra adunk vi

1925 május

Má

A nemzet munkásság m gázi üteméssé tiki perond proletariátus, kelt tavasz h talos ünnepe állam, a polg denütt hivati venni. Kétsé öntudatosan séért, nagyot ciális és társ Ma már szoc elnökök sem nősen a nyu litikai sulya emelkedést n

A békek fejlődésvonala a háborut ké zavarta erede ország megal sadalom épü

osztintén pró tett és az el egyhással fa A moszkvai forradalom e propaganda munista láza

Erthető lom, mely le koncesszióka léseinek, m marxi progr tehát, hogy rendszerek, viszonyok k tes averzió fajulásait és a bizalmatlan érvényesítik szociáldemo sevista pro megbontotta és a polgar zalmatlanná

Európai paganda le hogy minde elbukott: a megtorlás s ebek harmi kat és szab lista munká szerzett má a magyar, német reak

A bolse zőbb a mai ben szociál gatartása, n ki arra, ho dennemű fé delkezést a örzőjeként közzé, ami

Ezek ut lamaitól, r rényletek s közelében ságu szovje és politikai megértést n ben, minde értését nem